

Naša delegacija v Kraljevu

XVII. JUGOSLOVANSKA SREČANJA »BRATSTVO IN ENOTNOST 84«

Vičani uspešni v Kraljevu

Od 15. do 20. oktobra 1941 so v Kraljevu nemški okupatorji ustrelili 6.000 rodoljubov. V spomin na ta dogodek so letos že sedemnajstič potekala v Kraljevu pod pokroviteljstvom ZSJ Jugoslovanske srečanja »Bratstvo in enotnost« v dnevi od 12. do 14. oktobra. Teh srečanj se udeležujejo delavci iz 30 mest Jugoslavije, Vičani pa so letos že drugič predstavljali Ljubljano.

Srečanja so organizirana s ciljem boljšega poznavanja in zblizovanja delavcev in sindikalnih aktivistov, izmenjave samoupravnih izkušenj, razvijanja bratstva in enotnosti in negovanja revolucionarnih tradicij.

Priprave na to srečanje so se pričele že v mesecu juliju, ko je naš občinski sindikalni svet skupaj z občinsko zvezo kulturnih organizacij razpisal natečaj za izbor najboljših literarnih in likovnih del. Tako so na tem srečanju predstavljali našo občino delavci-pesniki Marija Gorše, Sonja Stanko, Franc Kern in Katica Majnik ter delavci amaterski slikarji, Tomaž Železnik, Mitja Lubej, Janez Bernik in Ljuba Kale.

Skupno z občinsko ZTKO in OK ZRVS pa je bila izbrana kegljaška ekipa iz vrst delavcev DO Avtomontaža TOZD Utensilia v sestavi: Marjan Lamberger, Matija Nik, Niko Hafner, Vida Slabe, Anica Robek, in ekipa za orientacijsko-taktično tekmovanje iz vrst delavcev DO Komunalno podjetje Ljubljana TOZD Komunalne gradnje v sestavi: Bogo Rus, Dana Horvat, Dušan Mihelič.

V okviru športnega dela srečanj je kegljaška ekipa zasedla 8. mesto, ekipa za orientacijsko-taktično tekmovanje pa 15. mesto.

Na literarnem večeru je bila dodeljena nagrada za pesem *Vračanje*, ki jo je napisala Marija Gorše, učiteljica iz OŠ Primož Trubar Velike Lašče, izmed likovnih del

pa je bila nagrajena slika »Mlin na vodi« avtorja Mitja Lubeja iz DO Ljubljanske mlekarne TOZD Trgovina.

Na tem srečanju so se predstavniki občinskih svetov ZS pogovarjali s članom predsedstva ZSJ Lazarjem Dočičem o realizaciji dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije in podpisali listino o utrjevanju nadaljnega sodelovanja in bratstva ter tovarništva med sodelujočimi občinskimi in mestnimi sveti ZS.

Ker so ta srečanja organizirana v okviru oktobrskih svečanosti mesta Kraljevo, so predstavniki sindikalnih svetov iz vse Jugoslavije sodelovali na svečani seji občinske skupščine, kjer so dodelili listino proti nasilju in vojni za mir v svetu akademiku Pavlu Saviču.

Listina mu je bila vročena ob komemoraciji v spominskem parku, katere se je udeležilo preko dvajsettisoč prebivalcev Kraljeva.

MIROSLAV PETJE

VRAČANJE

Vračam se h kamnom,
med drevesa,
k tisti hladni reki
na nekdanja pota.

Iz drobcev v sebi
gnetem tvoj obraz.
Je pravi? Kje je roka,
tista živa?

Ni zamere več med nama.
Ne moreš me raniti,
ti si neranjiv.

Smehljaj se mojim zmotam?
Modrejši si od mene:
ti si skusil smrt.

MARIJA GORŠE

OBČINSKI SVET ZVEZE SINDIKATOV

Delavec naj ne trpi pomanjkanje

Na seji občinskega sveta Zveze sindikatov so med drugim obravnavali tudi aktivnosti sindikatov na področju zagotavljanja socialne varnosti delavcev in njihovih družin. Nakazali so osnovne usmeritve dela sindikata pri zagotavljanju socialne varnosti delovnim ljudem, ki si je za lastnim delom iz objektivnih razlogov ne morejo zagotoviti.

Osnova materialne in socialne varnosti delavcev, so poudarili na seji, so delo in rezultati dela. V organizacijah združenega dela bi morali imeti izdelane načrte produktivnega zaposlovanja in odpiranja novih delovnih mest. To bi dosegli s produktivno izrabo delovnega časa, z uvajanjem večzmenkega dela, z večjim vlaganjem v materialno proizvodnjo. Občinski svet predlaga vsem osnovnim sindikalnim organizacijam, da zahtevajo v OZD ponovno razpravo o načrtih zaposlovanja, posebej ob sprejemanju srednjeročnih programov, obenem pa poskušajo zagotoviti zaposlitev za nedoločen čas vsem lastnim študentom.

Osebnih dohodkov delavcev so v povezavi z rezultatom dela in poslovanjem OZD. Res, da še v vseh dejavnostih niso zagotovljeni normalni pogoji za pridobivanje dohodka, vendar OZD morajo v svojih sredinah odpraviti vse

slabosti. Osnovne organizacije sindikata bi morale v vseh sredinah tekoče spremljati interne stabilizacijske programe in od strokovnih služb zahtevati njihovo realizacijo.

Pri oblikovanju sklada skupne porabe naj sindikati skušajo ob regresi za prehrano in dopust ter socialne pomoči vključiti tudi določena povratna brezobrestna sredstva za kreditiranje nakupa ozimnice najbolj ogroženim delavcem. Za delitev regresa za dopust naj bi upoštevali čimveč kriterijev.

Čim večjemu številu delavcev je nujno zagotoviti topli obrok med delom, delavci, ki so v težkem gmotnem položaju pa naj bi bili oproščeni prispevka za topli obrok.

Kar zadeva letni oddih, naj bi OZD oziroma sindikalne organizacije v njih, ki imajo počitniške objekte razpoložljive kapacitete ponudile tudi OZD, ki takšnih objektov nimajo. Misli pa je treba tudi naprej in del sredstev iz sklada skupne porabe nameniti gradnji takšnih objektov.

Občinski svet je dal še vrsto drugih priporočil, s katerimi naj bi vsaj delno omilili slab gmotni položaj delavcev. Upamo lahko le, da bodo te številne pobude tudi obrodile sadove.

N. Č.

S SVETA ZA TELESNO KULTURO

O perečih problemih strelstva v občini

V naši občini imamo 12 strelskih družin, ki se trenutno ukvarjajo z dvema perečima problemoma.

Sedanja organiziranost in s tem povezano financiranje te dejavnosti namreč ne ustreza, kar se že kaže v zamiranju dela nekaterih strelskih družin. Drugi problem pa je kadrovske narave. Od ljudi, ki se kot volonterji ukvarjajo z vodstvom strelskih družin imajo s strani širše družbene skupnosti namreč vse previsoke in preobsežne obveznosti, ki jih od mentorjev ne bi smeli zahtevati. Zato interes za delo teh ljudi upada, saj se morajo ukvarjati s preveč zadevami, ki niso neposredno vezane za delo družine.

Kot smo dejali, je problem denarja izredno pereč. Strelstvo je namreč dejavnost posebnega pomena, za organizacijo strelskih tekmovanj so

visoki pogoji in zaščitni ukrepi, ki jim družine ne morejo zadostiti. Zato drugega razen finalnih tekmovanj ne organizirajo.

In kot smo že omenili, strelstvo je dejavnost širšega družbenega pomena, vezana na splošni ljudski odpor. Sredstva za to dejavnost pa prispeva le telesnokulturna skupnost, niso pa dovolj visoka, da bi pokrili z njimi vsaj osnovno dejavnost družin, kaj šele omogočili delo Občinske strelske zveze, ki ne more več v celoti opravljati svoje funkcije vsled težkih finančnih težav.

Strelstvo bi, po mnenju sveta za telesno kulturo pri OK SZDL, morali sofinancirati tudi Teritorialna obramba, pa Zveza rezervnih vojaških starešin in Sekretariat za ljudsko obrambo, s katerimi se bodo dogovorili tudi za organiziranje boljšega in množičnejšega strelstva v občini.

SREČANJE Z EMILOM CESARJEM

Ob izidu njegove knjige »Boj brez puške«

Emil Cesar opravlja dolžnost predsednika Koordinacijskega odbora za zgodovinske priprave pri predsedstvu OK SZDL. Funkcija, ki dostikrat presega meje volonterstva je odgovorna in častna. Smatra jo kot odgovorno in družbeno delo.

Ob izidu njegove šestnajste knjige *Boj brez puške*, katera je izšla meseca junija pri založbi Borec v Ljubljani, smo se odločili, da ga povabimo na razgovor in predstavimo kot občana ter priznanega pisatelja.

Sin železničarja je slavistiko doštudiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani takoj po osvoboditvi. Let 1953 se je zaposlil na gimnaziji v Kamniku, pedagoškemu delu pa je ostal zvest vse do danes, saj pridava na ljubljanski Pedagoški akademiji novejšo slovensko književnost.

Razmišljanja ob knjigi

Delo predstavlja skupek študij o kulturnem deležu v NOB. Tako dela zajema naslednja poglavja: Knjiga drugova in Slovencev, Neznani zapiski revolucionarnih pesmi, nastalih v Medurečju, Prezrti umetniški klub in njegovo delo, Zadnje pismo dr. Ivana Hribarja, Sveži veter Veselega teatra, Delež Lovra Kuharja-Prežihovega Voranca v OF in NOB, O zadnjem koncertu Akademskega pevskega zbora, Poslednja leta Čufarjevega življenja in njegova smrt, Pomen in namen nemškega zasliševanja Lovra Kuharja-Prežihovega Voranca aprila in maja 1943.

Poprosila sem ga, naj nam pove kaj več o svoji zadnji knjigi, o vzroku za njen nastanek in namenu knjige.

»Nastajala je vseskozi, vzporedno z ostalimi raziskavami. V knjigi sem želel raziskati in predvsem ohraniti resnico posameznih dogodkov. Nikakor ne smemo dovoliti, da bi prihajalo do izkrivljanja

resnice in morebitne pozabljenosti tako posameznih ljudi kot dogodkov. Tako je na primer zelo pomembna resnica o smrti župana dr. Ivana Hribarja. Pomembno je dejstvo, da je to prva zavestna žrtev okupacije naše domovine in to že 18. aprila 1941. Njegovo poslovilno pismo predstavlja pravo agitacijo za vse, ki so bili takrat pri nas napredni in pošteni in so videli prihodnost le v neizpodbitnem boju.«

Dalje je izredno pomembno delovanje Veselega teatra, saj je imelo med NOB izreden odziv.

»Zadnji koncert APZ pod vodstvom Franceta Marolta, ki je bil v unionski dvorani v začetku decembra 1941, je postal

pravi fenomen slovenstva, predvsem z interpretacijo Lipe, ki je od tistega trenutka dobila popolnoma novo, do takrat skorajda neodkrito podobo domoljubnosti. Marolt je bil izredno sposoben zborovodja, nobena pesem pod njegovim vodstvom ni bila dvakrat enako interpretirana.

Pomemben je prispevek o Prežihovem Vorancu, kjer v prvem delu govorimo o njegovem deležu v kulturnem sektorju OF med NOB, v drugem delu pa o zasliševa-

nju pred gestapom. Njegov zagovor je bil vseskozi jednat in enako odločen. Tu se nam pokaže njegov izreden značaj in močna volja človeka, kar pomeni nadaljevanje njegovih Samorastnikov, kateri pa sodijo v sam vrh slovenske književnosti.

Ne nazadnje je poglavitna misel dela ta, da želim popolnoma osvetliti vso veličino kulturnega boja in ji dati popolnoma enakovredno mesto v NOB, kakor tudi že pred aprilom 1941. Vsi ti ljudje so bili dovolj izobraženi, inteligentni in daljnovidni, da so kaj kmalu znali oceniti položaj in se »z ostrim peresom« postaviti ob bok ostalim revolucionarjem.

Prisotnost kulturnikov na našem terenu je tudi zajeta

»Pomembno in razveseljujoče je dejstvo, da se je veliko kulturnih dogajanj med NOB odvijalo prav na našem terenu, na Viču.

Dr. Ivan Hribar je bil prebivalec Rožne doline, Voranc je imel nekaj časa javko v Trnovem, v hiši na Mirju je vadil ilegalni slovenski oktet akademskega pevskega zbora. Vsekakor izreden delež k kulturnemu boju med NOB.«

Načrti za vaše delo so veliki

Ko sem Emila Cesarja povprašala po njegovih načrtih za bodoče, se je le nasmehnul.

»Veliko jih je in upam, da jih bom uspel realizirati, če mi bo le zdravje dopuščalo.

Sem sodi Zbrano delo Mihe Klinarja, zbrano delo Ivana Vuka in doprinos Slovencev k ruski revoluciji, zbrano gradivo za zgodovinsko književnost med NOB in ne nazadnje Antologija jugoslovanske proze, ki pomeni nadaljevanje antologije jugoslovanske poezije, katera je že izšla pred dvema letoma pri založbi Univerzum v Ljubljani. Na leto pa pripravim še po približno pet razprav, odvisno pač od potrebe časa in aktualnosti dogodkov.«

Ko sem ga vprašala, kam postavlja slovensko književnost NOB v evropskem merilu, nam je brez obotavljanja odgovoril: »V sam vrh, v sklopu z jugoslovansko seveda, saj tako po kvaliteti kot po obsežnosti predstavlja vrh odpora proti fašizmu!«

Vsekakor izredno visoka ocena, katere ne smemo zanemariti.

MOJCA ČERNE

DRŽAVNO ODLIKOVANJE JOŽETU FEGEŠU

Red dela z zlatim vencem

»To odlikovanje ni toliko priznanje za delo mojih zadnjih petnajst let, ko sem opravljal dela in naloge profesionalno. To je bolj priznanje za povojni čas, ko smo z zaviranimi rokavi obnavljali našo domovino in delali po načelu: učimo se, učimo se... Prav bi bilo, da bi takšna odlikovanja podeljevali mladim, zagnanim, ki še ne delajo samo za denar ampak predvsem za sam razvoj naše skupnosti.«, je dejal Jožetu Fegešu v zahvali ob prejemu odlikovanja, ki mu ga je vročil predsednik občinske skupščine Maks Klanšek na predsedstvu občinske skupščine, na kateri so bili prisotni tudi predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij občine.

Jožetu Fegešu, podpredsednik naše občinske skupščine, se je po končani osnovni šoli nenehno izobraževal. Ob delu je diplomiral na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo - kemija, 1970. leta pa doktoriral na dunajski Tehnični visoki šoli, doktorat pa notifikiral na Univerzi v Ljubljani.

Po diplomi se je zaposlil na Inštitutu »Boris Kidrič« kjer je opravljal tudi dolžnosti njegovega direktorja. Aktivno je sodeloval pri nastajanju Združenja kemijske industrije Slovenije, bil je član iniciativnega odbora za ustanovitev Raziskovalne skupnosti Slovenije, sedem let je bil predsednik Zveze raziskovalnih organizacij Slovenije in še bi lahko naštevali.

Tovariša Fegeša odlikujejo izredna skromnost in delavnost, s katero je tudi dosegel tolikšne rezultate in priljubljenost med sodelavci.

N. Č.